

جمهوری اسلامی ایران

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

شماره استاندارد ایران

۶۳۱۴

لوله های پلی پروپیلن نوع ۱ و ۲ و ۳ - ویژگیها

چاپ اول

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب قانون، تنها مرجع رسمی کشور است که عهده دار وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) میباشد.

تدوین استاندارد در رشتہ های مختلف توسط کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه، صاحبنظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط با موضوع صورت میگیرد. سعی بر این است که استانداردهای ملی، در جهت مطلوبیت ها و مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فنی و فن آوری حاصل از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع شامل: تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، بازرگانان، مراکز علمی و تخصصی و نهادها و سازمانهای دولتی باشد. پیش نویس استانداردهای ملی جهت نظرخواهی برای مراجع ذینفع واعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال

میشود و پس از دریافت نظرات و پیشنهادها در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که توسط مؤسسات و سازمانهای علاقمند و ذیصلاح و با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می شود نیز پس از طرح و بررسی در کمیته ملی مربوط و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی چاپ و منتشر می گردد. بدین ترتیب استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفad مندرج در استاندارد ملی شماره (۵) تدوین و در کمیته ملی مربوط که توسط مؤسسه تشکیل میگردد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد میباشد که در تدوین استانداردهای ملی ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندیهای خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی استفاده می نماید.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون به منظور حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردها را با تصویب شورای عالی استاندارد اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آنرا اجباری نماید.

همچنین بمنظور اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرگانی، ممیزی و گواهی کنندگان سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاهها و کالیبره کنندگان وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد اینگونه سازمانها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران مورد ارزیابی قرار داده و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آنها اعطا نموده و بر عملکرد آنها نظارت می نماید. ترویج سیستم بین المللی یکاهما ، کالیبراسیون وسایل سنجش تعیین عیار فلزات گرانبهای و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی از دیگر وظایف این مؤسسه می باشد.

"کمیسیون استاندارد " لوله های پلی پروپیلن نوع ۱ و ۲ و ۳ - ویژگیها "

رئیس	سمت یا نمایندگی
بنی هاشمی ، احمد(دکترای شیمی پلیمر)	دانشگاه شیراز ، دانشکده علوم
اعضاء	
بادیه نشین ، محمد علی(لیسانس شیمی)	شرکت صانع مشهد
لیسانس محیط زیست (پذیرائی ، محمد هادی(لیسانس شیمی ، فوق
	شرکت رزین سازان فارس

مجتمع پتروشیمی شیراز	حسین زاده ، علی (لیسانس مهندسی شیمی)
سازمان مسکن فارس	خادم آزاد ، علی (لیسانس مهندسی عمران)
مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران - فارس	خضراء ، بابک (لیسانس مهندسی عمران)
سازمان مسکن فارس	خوش نیت ، علی رضا (لیسانس مهندسی شیمی)
شرکت آریا کاوان قشم	خیاط خلقی ، غلامعلی (لیسانس مهندسی شیمی) - فوق لیسانس تکنولوژی)
مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن	دلفائی ، شهرام (دکترای مکانیک)
شرکت لوله سبز گستر فارس	دیداری ، کورش (لیسانس شیمی)
شرکت شیراز پلیمر	رستم زاد ، زیبا (لیسانس مهندسی شیمی)
شرکت مجتمع یزد بسپار	شهوازیان ، محمد (دکترای نساجی - پلیمر)
شرکت لوله اتصالات وحید شرکت ایران دریپ	صحاف امین ، بیوک (لیسانس مهندسی کشاورزی ، فوق لیسانس خاک شناسی)
سازمان مسکن فارس	ضیائی نژاد ، حمید (لیسانس مهندسی عمران)
مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن	فرقانی ، محمد تقی (فوق لیسانس مهندسی شیمی)
مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران - فارس	فیلی ، آرام (فوق لیسانس شیمی)
شرکت آذین لوله سپاهان	کاویانی ، کریم (لیسانس مهندسی پلیمر)
شرکت توسعه صنایع پلاستیک ایران	کشتکاران ، علی اصغر (لیسانس مهندسی کشاورزی)
شرکت تحقیقات صنایع شیمیائی حد واسط آلی	کمالی سروستانی ، (لیسانس شیمی)
	دبیر
مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران - فارس	عبادت ، شهرزاد (لیسانس شیمی)

صفحة

ب

۱

۲

۳

۴

فهرست مندرجات

پیش گفتار .

۱ هدف و دامنه ..

۲ مراجع الزامی

۳ ویژگیها.

۴ طبقه بندی .

الف

پیش گفتار

استاندارد ((لوله های پلی پروپیلن نوع ۱ و ۲ و ۳ - ویژگیها)) که توسط کمیسیون های مربوط به تهییه و تدوین شده و در دویست و هفدهمین جلسه کمیته ملی استاندارد شیمیائی و پلیمر مورخ ۸۰/۱۲/۱۸ مورد تأیید قرار گرفته است ، اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع ، علوم و خدمات ، استانداردهای ملی ایران در موقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر گونه پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استاندارد ارائه شود ، در تجدید نظر بعدی مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابر این برای مراجعه به استانداردهای ملی ایران باید همواره از آخرين تجدید نظر آنها استفاده کرد.

در تهییه و تدوین این استاندارد سعی شده است که ضمن توجه به شرایط موجود و نیازهای جامعه ، در حد امکان بین این استاندارد و استاندارد های بین المللی و استاندارد ملی کشورهای صنعتی و پیشرفتی هماهنگی ایجاد شود.

منابع و مأخذی که برای تهییه استاندارد به کار رفته است به شرح زیراست :

1- ISO 10508 ; 1995 Thermoplastics pipes and fittings for hot and cold water systems

2- DIN 8077 ; 1999 - Polypropylene (PP) Pipes- Dimensions

3- DIN 8078 ; 1996 -Types 1,2 & 3 Polypropylene (PP) Pipes Specifications

4- BS 6920 ; 1996 PART 2.2.1 - 2.2.3

Suitability of nonmetallic products for use in contact with water Intended for human consumption with regard to their effect on the quality of the water .

ب

لوله های پلی پروپیلن نوع ۱ و ۲ و ۳ - ویژگیها

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد تعیین ویژگیهای لوله های پلی پروپیلن با سطح مقطع مدور بدون درز تهییه شده از ماده فرآوری شده هومopolymerهای پروپیلن (نوع ۱، PP-H100) و کوپلیمرهای دسته ای پروپیلن^۱ (نوع ۲، PP-B80) و کوپلیمرهای بی نظم پروپیلن^۲ (نوع ۳، PP-R80) می باشد .

کاربرد لوله های پلی پروپیلن قید شده در این استاندارد جهت مصارف آبرسانی شرب انسانی برای سیستمهای آب سرد و گرم ساختمان در دماهای کاربری متفاوت با طول عمرهای متفاوت بسته به فشارهای کاری مرتبط با نوع لوله کاربرد دارد . (جدول ۱ - راهنمای کاربری) این نوع لوله ها می تواند با / یا بدون لایه مانع ارائه شود .^۳

لوله های متشکل از مواد پلی پروپیلن نوع ۱ و نوع ۲ برای انتقال آب سرد و نوع ۳ برای انتقال آب سرد و گرم ساختمان کاربرد دارد .

همچنین این نوع لوله ها میباشد از مواد پلی پروپیلن منطبق با ویژگیهای مندرج در استاندارد ملی ایران به شماره (مواد پلی پروپیلن - ویژگیها)^۴ تهیه شده باشند .

لوله های پلی پروپیلن یک محصول فرآوری شده می باشند که با استفاده از مواد ضد اکسایش مناسب پایدار گردیده است . انتخاب پایدار کننده ها و افزودنی های دیگر به سازنده واگذار می شود . ضمناً ماده فرآوری شده نباید از ترکیب ناشناخته باشد .

1- Block Copolymer

2- Random Copolymer

۳ - با توجه به اینکه فشار طراحی مورد نیاز لوله های پلی پروپیلن فقط بر اساس نوع پلیمر پلی پروپیلن گذارده شده است ، به منظور عدم نفوذ گاز و عبور نور به / یا از داخل لوله این نوع از لوله ها ممکن است با لایه مانع نازک ارائه شوند .

۴ - این استاندارد در دست تدوین است و تا زمان تدوین به استانداردهای بین المللی مربوطه مراجعه شود .DIN EN ISO 1873

۲- مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد به آنها ارجاع داده شده است .
بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود . در مورد مراجع دارای تاریخ چاپ و / یا تجدید نظر ، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی این مدارک مورد نظر نیست . معهداً بهتر است کاربران ذینفع این استاندارد ، امکان کاربرد آخرین اصلاحیه ها و تجدید نظرهای مدارک الزامی زیر را مورد بررسی قرار دهند .

در مورد مراجع بدون تاریخ چاپ و / یا تجدید نظر ، آخرین چاپ و / یا تجدید نظر آن مدارک الزامی ارجاع داده شده مورد نظر است .

استفاده از مراجع زیر برای کاربرد این استاندارد الزامی است .

DIN 16887	Determination of the long - term hydrostatic pressure resistance of thermoplastics pipes
DIN 50011-	Artificial climates in technical applications -

11	Controlled - atmosphere test installations - General concepts and requirements
DIN 51222	Pendulum impact testing machines with an energy of 50 j or less - Requirements and verification
DIN 53453	Impact testing of plastics by the torsion pendulum test
DIN 53759	Creep testing of plastics hollow bodies
DIN EN 10204	Inspection documents for metallic products (includes Amendment A1 : 1995)

۳ ویژگی‌ها

۱-۳ وضعیت ظاهری

وضع ظاهری لوله پلی پروپیلن باید مورد بررسی چشمی قرار گیرد ، نمونه هایی قابل قبول هستند که نور از آنها عبور نکند و سطوح داخلی و خارجی آنها انعکاس نور داشته باشد .

عبور نور از جدار لوله به داخل "عمدتاً" منجر به رشد موجودات ذره بینی می شود و آب منتقل شونده درون لوله های پلی پروپیلن خود نیز محیط بسیار مناسبی برای رشد موجودات ذره بینی می باشد . سطوح داخلی و خارجی لوله ها باید صاف باشد .

انتهای لوله ها باید تا حد امکان نسبت به محور طولی لوله عمود بریده شود به عبارتی دیگر سطح مقطع برش لوله گرد باشد .

لوله ها با استثنای بدون برآمدگی ، حباب هوا و غیر یکنواختی در سطح و بدنی باشد . رنگ لوله در تمام طول لوله باید یکنواخت باشد .

شیارهای کوچک و عدم تقارن در ضخامت دیواره تا زمانی که ضخامت دیواره لوله از مقدار اسمی کمتر نشود مجاز می باشد . اما شیارهای تیز و نقاط برجسته تحت هیچ شرایطی پذیرفتنی نمی باشد .

۲-۳ ابعاد و رواداری مجاز

ابعاد رواداری های مجاز لوله های پلی پروپیلن در استاندارد "لوله های پلی پروپیلن - ابعاد " مشخص شده است .

استاندارد نامبرده برای اندازه گیری قطر خارجی و ضخامت جداره کاربرد دارد .

آزمون ها طبق بند ۳-۲ - در استاندارد "لوله های پلی پروپیلن - روشهای آزمون " انجام شود .

۳-۳ استحکام خزشی

لوله ها باید طبق روش آزمون قید شده در استاندارد "لوله های پلی پروپیلن - روشهای آزمون " مورد آزمون قرار گیرند و طبق جدول ۱ - شرایط آزمون استحکام خزشی ، روشهای آزمون در دوره زمانی مندرج در جدول تحت فشار قرار گرفته که در این دوره زمانی لوله نباید نشتی و یا ترکیدگی داشته باشد .

نتایج حاصل از محاسبات آزمون فشار برای لوله های ساخته شده از سه نوع پلیمر باید از نمودارهای شماره ۱ و ۲ و ۳ پیروی کنند که نقاط بسط داده شده (مربوط به آزمون لوله در دمای ۱۱۰ درجه سیلیسیوس) به صورت نقطه چین نشان داده شده است .

۴-۳ استحکام ضربه ای

زمانی که لوله طبق روش آزمون قید شده در استاندارد "لوله های پلی پرو پیلن - روشهای آزمون " مورد آزمون قرار گیرد تعداد آزمونهای مردود نباید بیش از ۱۰ درصد کل آزمونهای انجام شده باشد .

۵-۳ برگشت حرارتی

زمانی که لوله طبق روشهای آزمون قید شده در استاندارد "لوله های پلی پرو پیلن - روشهای آزمون " مورد آزمون قرار گیرد میزان متوسط تغییر نسبی طول نباید بیش از ۲ درصد باشد .

۶-۳ اثر بر روی آب

نظر به اینکه این نوع لوله ها جهت انتقال آب آشامیدنی مورد کاربرد دارند ، در مواردی که آب برای مدتی در لوله ها ساکن بماند یک حجم معین و کوچک از آب در تماس با سطح وسیعی از لوله قرار بگیرد ممکن است موادی از لوله به آب وارد شده که طعم آب را تغییر دهد . علاوه بر این ممکن است لوله با بقایای کلر موجود در آب واکنش داده و طعم نامطلوبی را ایجاد نماید ، حتی ممکن است موادی که در تماس با آب هستند طعم آب را تغییر ندهند ، اما زمانی که این مواد در ساختمان لوله به کار روند ، در مواردی اجزائی از مواد خارجی با موادی که در تماس با آب هستند واکنش نشان دهند بطوری که طعم خاصی را در آب ایجاد نمایند ، بنابراین لازم است که نه تنها تمام بخش های لوله را بررسی کنیم بلکه می بایست نسبت سطح مواد در تماس با آب به حجم آب را نیز به عنوان معیاری از بدترین حالت در نظر گرفت .

به این منظور لوله ها باید ، طبق روشهای آزمون قید شده در استاندارد " لوله های پلی پرو پیلن - روشهای آزمون " ، مورد آزمون قرار گیرند که هیچ گونه تغییر در طعم ، بو و ظاهر آب نباید پدید آید .

۴ طبقه بندی

۱-۴ طبقه بندی بر اساس نوع مواد اولیه

لوله های پلی پرو پیلن بر اساس نوع ماده اولیه که منظور همان پلی مر پلی پرو پیلن مصرفی می باشد به سه نوع یک ، نوع دو و نوع سه به شرح زیر تقسیم می شود

نوع یک - PP-H100 همو پلیمر های پلی پرو پیلن

نوع دو - PP-B80 کوپلیمرهای دسته ای پرو پیلن گرما نرم ، که بیش از ۵۰ درصد مونومر یا مونومرهای الفینی که فاقد گروههای عاملی دیگری غیر از گروههای الفینی کو پلی مریزه شده با پرو پیلن نیستند ، باشد .

نوع سه - PP-R80 کو پلیمرهای بی نظم پروپیلن گرما نرم ، که بیش از ۵۰ درصد مونومر یا مونومرهای الفینی که فاقد گروههای عاملی دیگری غیر از گروههای الفینی کوپلیمریزه شده با پروپیلن نیستند، باشد .

۴- طبقه بندی بر اساس نوع کاربری

لوله های پلی پروپیلن بر حسب نوع مصرف ، فشارکاری و درجه حرارت که در جدول ۱ - راهنمای کاربری ، قید گردیده است ، طبقه بندی می گردد . هر گروه بسته به نوع کاربرد برای یک دوره ۱۰ تا حداقل ۵۰ ساله طراحی شده است . این کاربردها و طبقه بندی ها صرفا" به عنوان راهنمای بوده ، نه به عنوان حد و مرز .

جهت مصرف لوله های پلی پروپیلن با داشتن شرایط آب و هوایی متفاوت ممکن است طبقه بندی های دیگری ترجیح داده شود . اما بهر حال تمامی موادی که در تماس با آب شرب قرار می گیرند تا دمای ۸۰ درجه سلسیوس نباشند برای سلامتی انسان مضر باشند و نیز تمام سیستمهایی که در ارتباط با آب متحرک هستند باید بگونه ای طراحی شوند که مسائل حاکم کیفیت و سلامتی را در هر زمان مد نظر داشته باشند .

جدول ۱ - راهنمای کاربری لوله های پلی پروپیلن

زمان طول عمر (سال)	دما کاری (درجه سلسیوس)	فشارکاری مجاز PP-H (بار)	فشارکاری مجاز PP-B (بار)	فشارکاری مجاز PP-R (بار)
۵۰	۲۰	۲۴/۹	۲۷/۷	۳۰/۹
۵۰	۳۰	۲۰/۹	۲۲/۹	۲۶/۱
۵۰	۴۰	۱۹/۹	۱۸/۵	۲۲
۵۰	۵۰	۱۶/۵	۱۲/۱	۱۸/۵
۵۰	۶۰	۱۵	۸/۳	۱۵/۳
۵۰	۷۰	۹/۶	۵/۷	۱۰/۲
۲۵	۸۰	۷/۳	۴/۸	۷/۶
۱۰	۹۵	۵/۱	۳/۸	۵/۱

یادآوری : اعداد جدول استخراج شده از جداول ۶ ، ۸ و ۱۰ استاندارد ملی " لوله های پلی پروپیلن - ابعاد " می باشد .

نشانه گذاری لوله ها نباید آسیبی به لوله برساند ، رنگ آن از رنگ زمینه متمایز باشد و عرض آن بگونه ای باشد که با چشم غیر مسلح خوانده شود و باید شامل موارد ذیل باشد :

- نشانه تجاری سازنده

- نوع مصرف ("آب سرد" - "آب سرد و گرم")

- سری ساخت (شماره ماشین ، شیفت کاری و تاریخ تولید و ...)

- نوع پلی پروپیلن ("پلی پرو پیلن نوع ۱" یا "پلی پروپیلن نوع ۲" یا "پلی پروپیلن نوع ۳")

شماره استاندارد ملی

فشار اسمی

قطر خارجی

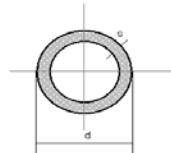
ضخامت دیواره

- عبارت " ساخت ایران "

جهت فرآورده های صادراتی نوشته ها به زبان لاتین قید شود و نیز تاریخ به میلادی تبدیل گردد .

نشانه گذاری در فاصله های حداقل $1/5$ متری باشد .

۱-۵ طرح نشانه گذاری

مثال ۱ : چگونگی نشانه گذاری لوله با قطر خارجی (d) ۵۰ میلیمتر و ضخامت دیواره (S) $8/3$ میلیمتر تهیه شده از پلی پروپیلن نوع ۱ در کارخانه به صورت زیر می باشد .

▪ استاندارد ملی S_{2/5} - PP - H1.. - ۵۰ X ۸/۳ - ساخت ایران

مثال ۲ : چگونگی نشانه گذاری لوله با قطر خارجی (d) ۵۰ میلیمتر و ضخامت دیواره (S) $8/3$ میلیمتر تهیه شده از پلی پرو پیلن نوع ۲ در کارخانه به صورت زیر می باشد .

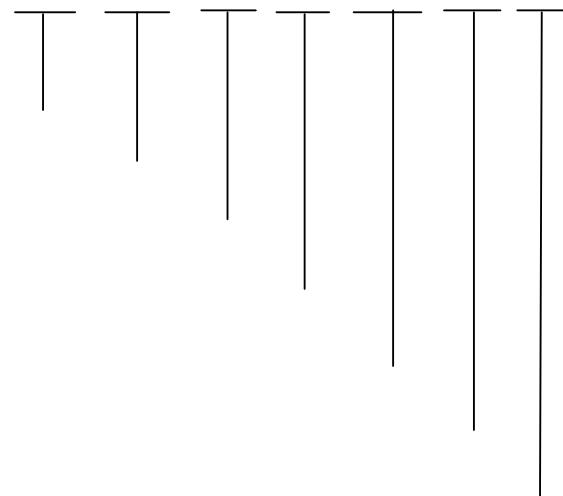
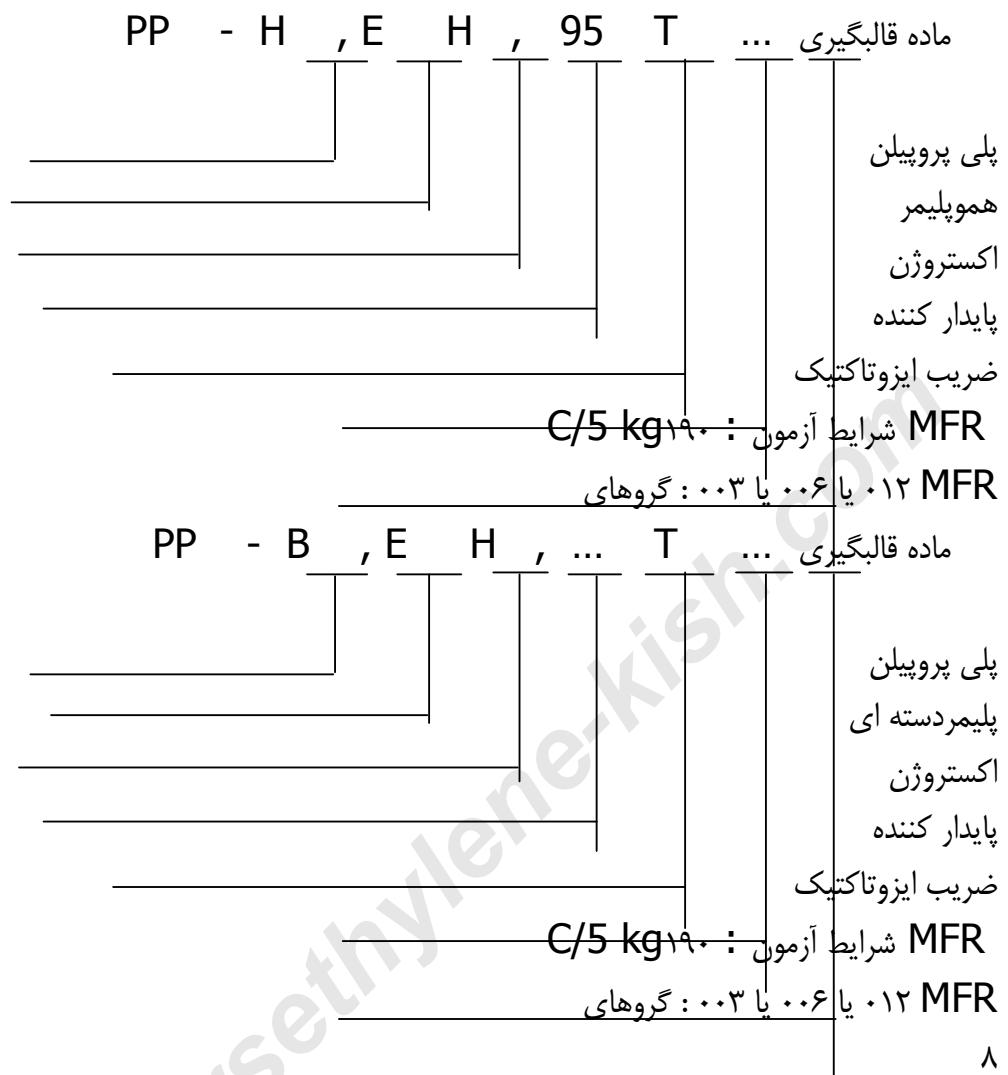
▪ استاندارد ملی S_{2/5} - PP-B ۸۰- ۵۰ X ۸/۳ - آب سرد - ساخت ایران

۷

پیوست الزامی

ویژگی ماده قالبگیری مورد استفاده جهت تهیه لوله PP از نظر تولید کننده بسیار حائز اهمیت می باشد که در استانداردهای ملی مربوط به مواد PP به آن اشاره گردیده است .

در زیر به نوع ماده قالبگیری مورد استفاده توسط تولید کننده لوله های پلی پروپیلن اشاره شده است :

PP - R , E H , 85 T ... ماده قالبگیری

پلی پروپیلن
کو پلیمر بی نظم
اکستروژن
پایدار کننده

ضریب ایزوتاکتیک
MFR شرایط آزمون C/5 kg^{۱۹۰} :
MFR ۱۲ یا ع.۰ یا ۰۰۳ : گروهای

جدول زیر مقادیر حدودی مورد نیاز جهت ویژگی PP مورد استفاده برای تهیه لوله پلی پروپیلن را ارائه می دهد .

PP - R	PP - B	PP- H	ویژگی
$\approx 0.91 \text{ g/cm}^3$	$\approx 0.91 \text{ g/cm}^3$	$\approx 0.91 \text{ g/cm}^3$	دنسیته
$k_4 = 10 \times 1/5 \approx 1$	$k_4 = 10 \times 1/5 \approx 1$	$k_4 = 10 \times 1/5 \approx 1$	ضریب انبساط خطی (۰ الی ۱۱۰ °C)

$\frac{w \cdot k}{1 \text{ m}} \approx 0.23$	$\frac{w \cdot k}{1 \text{ m}} \approx 0.23$	$\frac{w \cdot k}{1 \text{ m}} \approx 0.23$	هدایت گرمائی
$\approx 800 \text{ N/mm}^2$	$\approx 1000 \text{ N/mm}^2$	$\approx 1200 \text{ N/mm}^2$	ضریب الاستیسیته
$> 10.12 \Omega$	$> 10.12 \Omega$	$> 10.12 \Omega$	مقاومت سطحی
یادآوری : مراجعه شود به استاندارد ملی - مواد پلی پروپیلن			

ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

ISIRI NUMBER

Polypropylene (pp) Pipes - Types 1,2,3 - Specifications _

1st. Revision